

Elias Fessman.

N:o 5.

Snyggtja-manon 1906.

Wuoñtas jafte.

Läffamus Samita påta akti manon pasatis-mano rajest kitta wuoratjis-mano radjai.
Färt nummerin lä 16 piele. Hadde: 50 öre jafe åutäst. Utvå nummera hadde lä 10 öre.

Unna påttåtj Jesufina.

Mån ätsaw faikai padjel
Jesufin' påttåtjaw.
Mu wiesom i tat wadda
akt' åta tjuoukasaw.
Kå mannamist mån waipaw
ja iw taft aimoteh,
akt' påttåtj Jesufina
faik' ietjaitattam lä.

Akt' påttåtj Jesufina,
kå suddo waiweta
ja pärkal walta muste
mu jałow pakota.
Akt' påttåtj Jesufina
lä nätew lågnitam;
su ailes fruopta sisä
tat kattja hartostam.

(Qaulotuunva kå n:o 216 firjen Sions Toner: "En liten stund med Jesuś".)

Apme puorre tape.

Kå lakkáp ailes tjalokin Abrahama pirra, te taiwai tait paköit wuoinep: "Sån tsieaggi altaraw tasa ja sarneti Härre namaw".

Abraham lä puorre ekämpel ja puovkaltakka juokke riektä kåte-iseti jala pánti Åtå testamenta peiwi, kå kaikasatj prästa-ammat kalka ratit. Juokke kristakis kåten pierri altar pajas-tsieaggi-tuowwat Härrai, tat lä: äp kalkah tiptet åwtak peiwew wasset, wani atte pánti jala iemet lului tjågget kåte-fuolkev unna ståntatjow Jupmela ailes pako pirra. Täkkar pättäh puktih arvow ikkalatj aikai. Talloi iellem-sadjo piejatuwwa manai sieloi sisä, ja jus tat i talaka alkeh sjaddat, te tat wällaha tanne ja lä räita sjaddat pajas, kå pätte aiken fättjalsimme rassjo kalka leikituruowt waimo pälto nala.

Muito taffkar häimaft, kånnne attje ja iedne ietjah sääjätika puolwaitisika ja åpatika smawwa manaitiska piedjat kietait akti räkkälipmai, kalka warjalit mädde parne ja neita wuolkemist ålkos tan wäralta stuimai, ja jus ai sjadda nâu, atte mäddajah pätih ålkos suddo-ustoi wirro-paroita, te patja tauk tat muido atje kåtest sieloi ja paita nâu kå wänakis tållå, mi muitajatta manawiota rafest ja tat riektä häimaft tuonne padjen. Skus kalkah tat tållå, maw Räik-armolaste Härra läh puollitam midji wiekken, laitit mädde tjadjanim almatja sia häimaita?

Jlähkus tat siowwa juo nuokes attjai ja ädnai, wai sái luluita taffkat häiman Jupmela wiesson?

Pánti ja iemet atnepa ai stuorra wälkofisuotaw ietjaska teunari ja kåte-fuolke wuosti ja pierripa åutetit sia satnes puorew. Mattepokus ma taffkat taw puoreput kå nâu, atte sái tjåggepa siow Jupmela pako pirra? Kristakis pánti jala iemet matta tain räkkälwis-pättäin atnet riektä siello-kattimaw. Muttin sääta, atte färtväiwusatj iellemiin taffkar pakoh ja takoh, mah älläh sjiettokash, hälatuswih ja takatuswih, ja talloi wadda Jupmela pako puorre åpatimmew ja wälotimmew; jala sääta nâu ai, atte sámes åipo siello tarpha ja skatusaw ja arwoosmattemaw, ja te matta tat, kuttu puorakit tåbta Jupmela pakow, tan pako stuorra pántaswuotaft åutai kuoddet haufkes tåiwotasait tan kuome-almatji. Pánti ja

Ψ

iemeta, manai ja teunari sääbraastallami wierti puoretuiwvat tai alkasatj böna-påttäi pahto. Jutte kälte lului mattelis kulkies aikew wasjotit nubbe nuppew ja kuoddalit nubbe nuppe nala, kå färt peiwen aktan råkkälöh witat råkkälwasaw? Ja kältes matalului siwotiswuota, kullokattešwuota, ritoh ja ietja pahaswuota årrot taikkar kåten, man padjel peiwet pääwai Jüpmerla puorist-šjiunjatus vuolos kåtjotutuwa?

Mannes tän tal ih aneh jüpmel-teunahimmew ietjat kåten aktan ietjat lakamujai kum? Tän wastetah marjo; "Peiwe lä ånefatj, i läh mian asto". — Påstot tän wastetah. Puorist-šjiunjaja-

tus tate unna pättätjist, maw tân anah räkkälwasjan, kalka waljes-lakai makset tu, rupmelatj wuokai ai.

Äpkus mateh muototit tait siettos pättätjist, kâ mi ädtjop tjäkkai pätet Jupmela pafo pirra, taffar wuoingastim-pättäita ruodnis paikin, kânnne sillon wantartidjeh ädtjoh wuoingastit muorai suoivanaajan ja swarkalit ietjasa tan iesse adjaka tjatsina ja taoste walset åtå famow waft alkset mannolašaw tan wites mietse tjata fitta tan näkkämi?

Åpestidje.

Mådde jaké taoste åutål wuolki muttem iedne ietjas unna neitaina pajas tan stuorra Lawrence-äno milte Nuorta-Umerikan.

Sâi leika wassam tait tjappa suolloit, mah läh änon, ja leika talle lafka tait kulos kuoikait Lachina kuoran, walla tanne stumai ja skâwai tjatse ja skippe palkestuwai tuoii tuoko näukâ tat lului tâssje wal måne-karra.

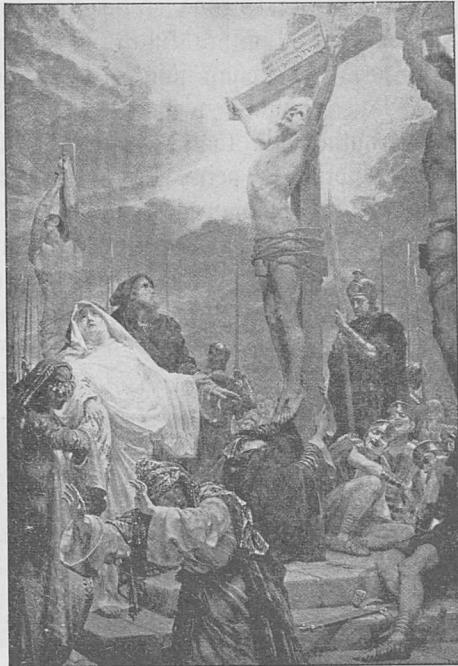
Mådde taiste, kutil ledjin skippe nanne, tjuorwon jämämem-paloft, kuoros wal tah, kutil tabtin taw wuoras indiana-åpestidjew, kuttu stiuri skippe, ledjin jaska. Si tictin, atte sän peiwest pääwai, jakest jalkai li tâlwom mådde tjuote skippe pajas ja wuolos kuoikai tjata.

Kâ ledjin waft sawwoni pâtam ja luvitam ankariit Montreal stata paltan, manai tat unna neitati tan wuoras åpestidje luja, piejai kietas su kietai ja jaulai: "Härä åpestidje, mân sitaluluu mielastam kitet tu tan åutâst, atte tân läh tâlwom mu ietnew ja mu ja kuoikait ietjatit tan sieltes skâwwe tjatse tjata".

Wuoras åpestidje kätjai kiereshwuotaina mana nala ja jaulai: "Nâute mân aikow taikkat tan peiwen, kâ muu stuorra Lånestidje ja kânnkis lä tâlwom mu skippe jämämem kuoikai tjata. Te mân aikow walset su raikatum kietaw ietjam kietai, kättjat pajas su puorist-sjiunjetum muotoi ja jaulat: "Tân armo-tiewas, mu sielo åpestidje, tuostoh mu manalatj kitolwasaw tan åutâst, atte tân läh tâlwom mu ja mu kierashit wuorpëslakai ja puorakit kaikai watalatjwuotai tjata, mah ledjin käino nanne".

Kristus, kuttii lä pätam
nåu kā pajemus prästa tan
pätte puorrai, lä tan stu-
rap ja ållasap tabernakela
tjata, mi i läh kietai kum
takatum, tat lä, mi i tan
fjiumjatushai kulloh, ja i
habrai ja kalpi male pakto,
ainat ietjas wara pakto
årvta aina pale tjäknam
tämpela sija, mangel kā
sân lä iekewe tjäutatalla-
maw widnim. Jutte jus
habrai ja wuowsai malle
ja kutna kusast, rissjotum
tai nala, kutih läh tuolwa-
tum, ailesta åttje rainas-
wuotai, man saffa änaput
kalpa Kristusa warra, kuttii
iekewe wuoinganaja pakto
lä wärrotam ietjas wife
taka Jupmeli, rainetit tia
waimo-täptow jabma parkoist teunahaditjit tav ielle Jupmeliaw!
Ja tan tieti lä sän åtå litto kaska-ålmai, wai, mangel kā jämtem
lä sjaddam länestipmai taist padjelmannamist, mah åutep litto
wuolen takatuwin, tah, kutih läh kåtjotum, lulus ådtjot iekewe
arpe tåiwotasaw. Jutte kånne testamenta lä, tanne lä tarpes,
atte tan jämtem, kuttii lä testamentaw taffam, pâta lasjen.

Ebr. 9: 11—16.

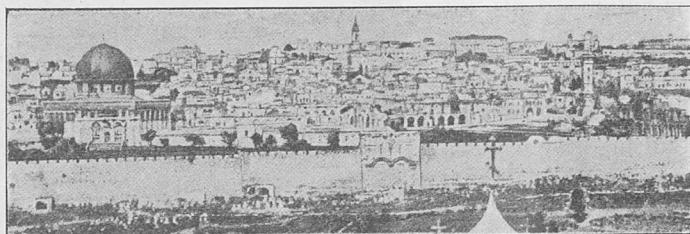
Pieloh.

Allakin ware nanne tjuodtjo tårna ja tårna sinne katsahih
stuolle pielloh, skatnje malma. Walla i aktak kaunah wädjaw tåffo
pajas; lapotik katsahih tah pielloh peiwe-paitemin; sjawot läh tai
stuorra njuoltjamah.

Walla kā piegga jutja tārna tjata, alkīh pielloh sukkat ja skuollat. Ja almatjah kultih sia lāgnis tjuodjamaw wuollen lieken ja kultalih, kā jienah sāiwoh tafo padjel ja padjanih almai.

Nāu kātshahih pielloh juokke almatja ūelon, rākkālim-pielloh raina malmast ja lāgnis jienaina, alla, laulotidje kielaina. Walla kā lä lädtje ja peiwe paita, te si kātshahih aita; puorre peiwi i futtik kaunah wādjaw nāu allaki. Te pāta wirro ja karra talke, surko, waiwe ja pahas peiweh. Jupmela wuoinganis alka wuottot pielloit ja te alkīh rākkālim-pielloh tjuodjat ja jienah skuollat almatji padjel pajas almai.

(Taw lä keisar Wilhelm Tysklantani tjallam.)

Jerusalem, kāktes tat wuoino Åhō-wareft.

"Nuorra ålmai, tunji kalka puorist mannat."

Sān li skaula tjata mannam. Sān sitai talle årotit ietjas häiman sāmes aikew ja te wuolset Amerikai. Su aitekah ja årpenah ledjin kristakasah. Aitekah ja manah ledjin akta Kristusa sinne. Ja tat li sunji puorre karwetim, atte sān talle åttjoi årrot sia lunne sāmes wakkow.

Muttem wuorrašap ålmai siebren alkī sān tav kūkkes rāijow. Mannam-ratnah kanokin sāmes ailekin muttem unna statatjīn. Alka su ratnaist sitai tav nuorra ålmaw sābrajis tjuowotjīt su muttem paikai, kāste mattin ätna tjappa tafoit wuonet. "Jw mān tjuowoh", wäfetti sān, "mān wieritiw kirkoi mannat. Mana-palest lāw mān harjanam taşa, ja mān lāw lāpetam ietjam ädnai, atte wil ain kalkaw nāu takkat."

Su radnia kätjai stāntatjaw su nala. Te sān taffitalai su ālkai ja jaulai:

"Riektä lä tat, parnam. Mān alkiw nāu kā tān. Jupmel waddis, atte ledjiw wil ain taw taikam. Takah wil nāu, te kalka tunji puorist mannat."

Luthera mannawuota ja nuorrawuota.

Mārten Luther, mia stuorra lärro-attje, riektati Eislebena statan Dysslantan tan jaken 1483. Su aitekah, kutih ietjah lika jupmelpalottjah, kättjalin pajas-piebm̄at ietjas unna parnew jupmelpalotjuotan, ja tan tieti rākkālin si ai taiwai su äutäst.

Kā sān li nieshe lāke nan jake wuoras, pāti Mārten Luther stāulai Magdeburga statan. Häjošwuota tieti wierti sān tanne anotit ietjas piepmow almatji uw̄sai äutān. Ja sāmes ietja statan, mi kätjotuwwa Eisenachin ja māsa sān sāmes aike mangel pāti stāulai, kättjali sān ädtjot, maw sān tarpahi wiesotjít, tan lākai atte sān ietja häjos patjai kum lauloi pāntas almatji uw̄sai älkolin.

Te li tanne muttem fruwwa, kuttī kultali nuorra Luthera laulomaw. Sān tuostoi häjos patjau ietjas häimai piepmatjít su. Dalle sān ättjoi wast studerit wani tan taka, atte tarpahi kiertat nieskest ja ietja nietäst.

Kā sān li kaktse lāke nan jake wuoras, pāti Luther studentan Erfurta statai, ja kā sān li årrom tanne kuokte jake, kaunai sān bibliotekan jala kirje-wuorkan Erfurtin sāmes äutos kirjew, maw sān i lam wuoinam äutål. Tat li bibel. Äutål sān i lam kullam änapuw Jupmela tjaletum pakost kā tait evangeliumit ja epistlesit, mah lākātuwin kirkon, kā jupmel-teunaftim anetuawai. Wuostas piekke ailes kirjest, maw Luther lākai ja äutohi, li tat waimolatj

Mārten Luther.

räkkälvis, maw Hanna räkkäli, kā Jupmela Wuinganis pāti su padjel — kätjah 1 Sam. 2 kap.

Talle sān lākai nāu wişjalit, atte sān karrafit ſippai taste, atte li ila ätnakaw parkam. Kān sān li ſkipas, kūlai sān, atte Jupmel tšapmi su waimo nala. Mangel kā sān li warraſin ſjädam, tjuottjoi akev su fielo äutān tat kättjom: "Parkah paloina ja tärkeſtimmina ietjat kādjoſipmai!"

Tāja pātin sāmes tuotalatj älktolis atah. Nekta su wānakist jami häkkat olifikolatj sāitema pakto. Sāmes aike mangel pātatalai

sān ietj ſieltes atja-talkai, ja ältafis tjaſketuwai ätnami su paſtai, nāu atte sān paſt ſajāti puolwai nala.

Luther li talle nāu njuoranam ja nāu harmat sān wainoti ietjas ſielo tjauteema mangai, atte sān aikoi klāſteri mannat, wai sān nāu kā häjōs munka talkai ailes wiesſoma pakto ädtjot rafew ja ſjaddat Jupmeli ſikokasjan. Taiken 1505 ſjattai Luther munikan augustina-lattjai klāſterin Erfurtin. Tat nuorra ålmai, kuttii talle li kuokte lāke kuokte jake wuoras, ſitai kättjalit talkat ietjas ſikokasjan Jupmeli tan pakto, atte sān waiweti ietjas rupmahaw, räkkälatai Jupmelaw ja ajatalai wuoingalatj ånni pirra.

Kā Luther li pātam klāſteri, wierti sān wuoſtas aikew talkat juokfe-lakatj parkow, kattit klāſter-uwšaw, ſopit ja karwetit klāſterin, mannat pirra ſtata ſinne anotim-wuoſaina ja nāu wil. Walla ruwwa åttjoi sān tauk waſt lākkä-kätet. Sān kaunai ai tanne klāſtera bibliotekan bibelaw, mi li pāutai ſitta tjanatum ruoute-riiffina. Wiſſjalit sān waſt lākai bibelaw, ja äna änaput kūlai Luther, atte sān ittji mateh ſjaddat nāu aileſin, kā Jupmela laka raukai.

Ietjas ſielo nietan åttjoi sān ätna jaſkatuſaw sāmes puorre ålmäſt, kān namma li Johan Staupitz ja kuttii li pātam åtsjātit, jus kaika ſjattai riewteslakai klāſterin.

Staupitz li ietj kaunam tjautatallamaw Kristuſa ja su ailes

Luther kauna bibelaw.

ſarjaſi ſinne. Dan tieti mati ſān ai jaulat Lutheri ſu nietan: "Pāteh Kriſtuſa luſa, ſarjaſi luſa! Rātjah, tai ſinne lä tu namma ja tu waſhim tjaletum."

Dalle kattjin te kā tjuomah tan waiwan munka tjalmiſt, nāu kā tālen Pauluſa tjalmiſt. ſān jārkiti waſt Tjaloka pällai ja wuoini kaika åtå tjalmi kum.

Walla karrasammus nietaw ſān i lam ain kiertam. Alin wil ſān wierti karrasammuslakai kättjaluwwat. ſān pātatalai fieltes åmetäpto-waiwai. Pallo tan riektessfärtoł tuopmara åutåt tjuouki ſu waimow. Li, nāu kā juſ Värfal ja japmem luluika ſittam naſkoina walitet ſu. Skipas rupmaha ja fielo harrai wällahi Luther japmem-palon ietjas unna kammariń.

Te pāta wuoras, åwtåkärtahatj munka Luthera luſa. ſān i läh nāu lärtok, walla tauk ſān tabta ietjas jaſo-täptäſtimmew, ja ſān tadjata taw. Ja jaſo-täptäſtimmen ſān kauna taw, mi matta kadjot Lutheraw ſu japmem-nietast.

"Kieres wieljam", jaula ſān Lutheri, "ſuttoi antakis-luoitem; lähkus tān ållo wajaltattam taw? ſjuodtjo-ham aikai ja iekewai: Mān jaſaw ſuttoi antakis-luoitem nala."

Dalle wuoini Luther taw, mi mati kadjot ſu japmemiſt: ſuttoi antakis-luoitemaw. Tjuoukas atje-kätest alme ſinne tjuoukai ſu waimo ſjha. Hiewetum läkis ſupmeli! ſuttoi antakis-luoitem! Tān armo-ravwe ſupmela tråunast! ſuttoi antakis-luoitem!

Nāute kadjosi åtå ielleſi ſupmela ſinne tat ålmai, kuttii tan mangel ſjattai räiton ſupmela fietan puwtatitj armo raina evangeliūmaw tuhan ja waſt tuhan nietalatj fielota.

Šu pakto lä ſwerje almoł ai ådtjom ſupmela pakö tjielka tjuoukasaw.

Munka jaſkat Lutheraw.

Wassjaure kitten

Stuor Tuornosa jaure alle-kietjen tjuodtjo muttem stuorra tåppe, mi lä patham taşa tat aikest, få takfin ruoutewädjow Watjera ja Wuona kafkan. Tan tåpen läh talle takkam wiesow kallekatj nuorra almaita, kutil kalkih åthåtit, maffkar tai tuoddari wijor lä. Kaiklakatj massinait ja kalkoit läh ai radjam taşa, mai kum kalkih åthåtit, man tjäffes lä ja man karra piegga pâsjo tanne ja man ätna muota ja rassjo pâta tain tuobtakin. Jetjatah jis kalkih rasit ja blommait åthåtit ja ietjatah kierkit ja nâu wil. Sian lä ai sâmes kälwo, maw drafan kättjoh, maina si mattih lägnit tait ietjasa massinait allaki ilmai. Åå lä piegga, te luoith takkar drakaw, mi lä takatum muorast ja fina sinest ja lä nâu käppat, atte piegga matta lägnit taw te få stuorra lastaw. Almotis kükkes labtje lä tjanatum taşa, maste atnalih, nâu atte drafa i pâsah luowas. Tan lakai tat lä mannam änapuw få kâlmâ tujan stikko pajas ilmai ja lä puftam faromis takkar massinait, mah vuosetih, man tjäffes lä tuonne padjen. Kaika-ham almatj fitta tietet.

Tanne si ai atnih sâmes massinaw, mi vuoset jus ätnam skielpi juonne akt. Ditetos lä, atte sâmes lantain läh sieltes karra ätnam-skielpimah, nâu atte wiesoh ja tåpeh flapmih ja ätna almatjah kättetuwihi. Tat skielpim manna ätnama tjata juokke sadjai, fitta mia lantai ai, waiko tat i läh nâu stuorak tanne, atte mi ietjah kulla taw, walla tat massjina jala seisnografs, nâu få tan namma lä, kulla taw ja takka te få tjallakaw papera nala, maste matta miettit, kallew lä skielpim.

Attjak lä sieltes karra ätnam-skielpim årrom sâmes stuorra suollon mäskatin lulne, man namma lä Formosa ja mi lä Japana vuolen. Åbhå kietjaw tujan almatja läh hâktanam tåppe åwtå pale.

Neures jakke Karasawwonin.

Juo åutep nummerin lä hälatum tan neures jake pirra, maw Karasawwona sameh läh ådtjom. Kuotom lä nâu neure, atte mädde tjuote mieh läh jämäm, ja alsto läh nâu liwakah, atte warka äh mateh tjuodtjot-ke. Suomalantan lä wieka puorep kuotom, walla karra puorko lä jättet Räggam-äno rasta Suoma pällai. Jus tåkko jätta, te walta Suoma länska juokke låkat pät-tjow. Nåu armotipme ja karras lä tat laka, maw suopmelattjah tan jaken 1888 taffin swänstalatj sami wuosti.

Kå sjattai nåu stuorra nieske ja nieta tan talwen, te anvi mia lanta tårjotim Ryžlanta tårjotimmeft, kåinne lä alemus fapmo Suomalanta padjel, atte Karasawwona sameh kalkin ådtjot räktahaw jättet Suomalantai tan talwen. 11 peiwen åtå-jake-manon patti ai saka taſte, atte Ryžlanta tårjotim li mietetam taſa. Luleju lanshärра li talloī mannam pajas Karasawwoni kätjatjit, makkar wijor li, ja stuorra awwo sjattai, kå saka patti su lusa. Karasawwona sameh radjin åwtåw telegrammaw kånåkašai ja åwtåw su rate-härrai jala civil-ministeri. Tain telegrammain si kitin tan wieke åutåſt, maw si ledjin ådtjom. Kåndakis waſtet ja rajai samita telegrammaw, man finne sån jaulai: "Awos kitokiswuotaina läw mân tuostom warrotakait Karasawwona samist. Mân läw ållo awon taſte, atte mân läw mattam årröt sidji auken. Drottnik ja mân sawatin Sumpela puorist-fjiunjatusaw sidji kai-kaita. Oſkar."

Talle kalkih 66 sameh jättet Suoma pällai. Sian lä 16,000 pätjö. Sierra tjåggolvis lä årrom Suoma pielen, kåinne läh jåpatam tan pirra, kåinne Karasawwona sameh kalkih ådtjot kuototit åloitiſa. Dah sameh, kutih wiesjoh Suomalantan, läh årrom ållo puorre-mielakah mia sami wuosti, walla häimolattjah läh wuostalastam, waiko sian i läh mike skata jala wahak taſte, atte mia sameh läh ådtjom läpew jättet tåkko.

Juokke pätjso åutåſt, mi wuojetuwwa Suoma pällai, kalka 25 öra mawsetuwat. Taift pietnikif makkih sameh nuppew lakkew ja Swerje kruso nuppew lakkew.

Stuorra witnik-tjuoikam Luleju statan.

Mangemus wakton tan mannam njuktja-manon lä ållo stuorra witnik-tjuoikam jala kappa-tjuoikam årrom Luleju statan. Dietetelis lä, atte ätna ulmutjah ledjin pätam taži åbbå Sverje lantast fäjtjatit, alla åinweh Stockholmaſt, ja ietj kånåkaſa parne, prins Carl, li pätam. Tjuoikarah ledjin ai pätam mäddde ja räkta stuorakah, futih läh puoremusah tjuoikat tan lantan. Te ledjin muttemah pätam årjelist, Jämtlantaſt, Lyckeſt, Urwehaureſt, Suddaſt, Kalaſt, Watjerist ja Jäkkämäkkeſt.

Ja färt lakai ſi tanne tjuoikin. Si tjuoikin taffar witnik-tjuoikamaw, mi kåtjotuwwa "budkawle-täwling" jala pakotålwo-tjuoikamin. Tat sjadda nâu, atte alta ålmai tjuoika wuostas kålmata åſew kåinost, ja kå sän lä pätam tan radjai, te sän wadda taw tjallakaw, mi lä su faron, ietja ålmai, kuttii lä wuortam su tanne ja i läh keutafin tjuoikamist. Te tat nubbe ålmai tjuoika nuppew kålmata åſew kåinost ja wadda tjallakaw kålmata radnai, kuttii lä su wuortemin, ja te tat kålmata ålmai tjuoika tåffko, kåfåſ kalkih tjallakaw puktet. Jus tårro sjadda, te mattih taffar pakotålwoh taffat stuorra aufew. Tan pale kalkin tah pakotålwoh tjuoikat åbbå witta lâke nan mila.

Jetjatah jis tjuoikin kutta mila kappai, muttemah kålmå mila, muttemah kuokte mila ja muttemah lakk milaw. Muttemah skäraſtin puoltan, kåinne ſi ſafkin ſapeki kum kuokte lakk ſitko ja wil änap.

Tanne tjuoikin ulmutjah färt tjärtast, neitah ja ålmah, patjah ja wuoras ulmutjah. Ila ätnak tat sjadda, jus mi luluime kiettot kaika pirra. Mi kalkap pärö kiettot tai witnik-tjuoikami pirra, kåinne Samen-ätnama ulmutjah tjuoikin.

Tuot pakotålwo-tjuoikam li perjetakan 23:at peiwen februari-manon. Tanne Jäkkämäkke-ulmutjah puoremusat tjuoikin, Janne ja Jakob Nordlund ja Axel Wärja. Tan tjuwwo tistakan, 27:at peiwen, tjuoikin 14 ålma 6 mila. Tat kåino, maw ſi tjuoikin, li kålmå mila kukkan, ja ſi tjuoikin taw kuokte pale. Wuostas pale kå ſi ruoptot pätin, li Janne Nordlund wuostas, ikka sän li kuokte lakk nubbe, kå sän wuolki tjuoikat. Wuostas prisjaw sän ai åttjoi, pirſow ja stuorra kuwſew filpast ja medaljawi

filpaſt. Ja sān li tarpaham witta tima ja kuotke-läkk kaktse minuta tjuoikatit tait kutta milait. Nuppew priſaw åttjoi Johan Andersson, Jäkkämäkket, pirsow ja medaljaw filpaſt. Sān li tarpaham witta tima ja nieljeläkk kietjaw minuta. Kälmät priſaw åttjoi E. Carlsson, Urwehaureſt, pirsow ja medaljaw filpaſt. Tjuoikam li tat witta tima ja witta-läkk kutta minuta. Näljat priſaw åttjoi Jakob Nordlund, Jäkkämäkket, pirsow ja filpa-medaljaw, ja sān li tjuoikam witta tima ja witta-läkk kietjaw minuta. Witat priſaw åttjoi H. Hansson, Östersundast, filpa-kuwſew ja tjuoikam-käpmakit, ja tat li tjuoikam kutta tima ja åwtaw minutaw. Kutat priſaw åttjoi E. Jakobsson, Jäkkämäkket. Sān tjuoikai kutta tima ja witta läke nan minuta. Ja waiko sān lä nieljeläkk jake wuoras, te i lam sān huoman waipam, kā ruoptot pāti. Ja kā doktor katiati, maktes wieſoi, te waſteti: "J läh tat watalatj! Mastes i åwta pale wil!"

Sämma peiwe tjuoikin aktse läkk aktta ålma kalmå mila. Tan witnič-tjuoikamin ai ådthon Jäkkämäkket ulmutjhä puoremus priſait. Wuostas priſaw åttjoi H. Ahrman, Peuraureſt, mi li kaktse läkk kälmät, kā si ålkos mannin, walla witat, kā ruoptot pāti. Sān åttjoi filpa-pokalaw jala kuwjew, maw prins Carl li waddam, ja filpa-medaljaw. Su wielja E. Ahrman åttjoi nuppew priſaw. Tat li kietjaw-läkk witat, kā sān ålkos tjuoikai, walla kūtat, kā ruoptot pāti. Sān åttjoi pirsow ja filpa-medaljaw.

Ütnakaw läh tal alkam taſkat åutetadtjit tjuoikam-känſtaw ja puorak lä tat. Tjuoikamist sjadda rumai warraſin ja happelin ja ätna ietja auke lä ai taste, atte almatj matta tjuoikat. Taw kalle ſameh puoremusat tietih. Mälkatin årjan ai, årjeli Swerjen ja ålko-riſain ai, kānne wal muota kauno talwen, tanne ſi talle harjanih tjuoikat kitta mana-paleſt. Ja färt ſajen ſi harjitih tårro-ålmait tjuoikami, jutte jus tårro sjadda talwe-aiken, te i läh puorak, jus tårro-ålmah äh pāſah kājik muottatjist.

Stuorra nieta lä Tjäkkerasa sami kassan. Djawtjan sjattai tjukke ja tan mangel patti näu harmat ätnak muota kätjotatalwew, atte pättsoh idtjin åbbanis kaunah pårråmušaw. Mieseh ja unnep räinah alkin waipat ja japmet, ja njuktja-manon japmin wuorrašap räinah oi. Wimak sjattai nielke näu stuorafkin, atte ätna sameh masfin åbbå älöw. Nielje tjielte lä Tjäkkerasa fuoknan, ja taiſte lä tåſſje wal akta tjielte ådtjom atnet älötisa aimon. Tah ietja kalmå tjielte atnin äuteput nielje-läkk tuſan räina, walla talle si äh aneh änapuw kå padjelattja kuowte tuſana. Warka kalmå-läkk kaktse tuſan räina läh japmam nielkest ja kaikah tah sameh läh ållo hädjonam. Lanhärра lä mannam Kirunan, mi lä Tjäkkerasa fuoknan, ja lä asjam fidji wiekew.

80,578 japanalattja läh maſsam ietjaſa häkkaw tåron Ryßlanta ja ſapana kassan. 170,129 ålma ſarjituwin. Alwoſ lä tat. Ja kå muita tait manait ja arpatjit, kät tah kättetum ålmah läh kuotam ietjaſa mangai ja kufih talle läh stuoramus nietan, te lä wiſ alwoſap. Walla taſkar lä tårro.

Stuorra rito kätjai wareſt jåmes kuolle-piuto-ſajen Lofotan Wuona rikan ja hautati nielje tåpe wuollasfis. Tåpen ledjin 61 ålma åtemin, käifte 20 ålma talaka kättetuwin ja ietjatah ſarjituwin fielteslakai. Tat sjattai 8 peiwen njuktja-manon.

Sami waiwe tan neures kuotoma tieti Käraſawwona ja Tjäkkerasa fuoknain lä talle käsjam kaikai almatji tjalmiſ ſami pällai, ja ätnakah wuolkih pajas tåkko kätjatjit, makkar ſia wieshom lä. Färtan awiſan årjeli Swerjen läkkih almatjah tan pirra, ja tan tieti mi mattep tåiwot, atte wiekke kaska pätet.

Haparanda stata lakkosin lä jämes älmai kåddam postiljowan jala tav älman, kuttis postaw wiedtja, ja tav parnew, kuttis wuoji postiljona flitanaw. Tan mangel sän walti kaikait pietnikit, mah ledjin postan, warka 75,000 kruno. Tat sjattai ijan 1 peiwen njuftja-manon ja juo ittetist åttjotalai tat alwos älmai kitta. Sän lä kuoros wal 25 ja ke wuoras ja su namma lä Åberg. Talle lä sän ådtjom wuorta ietjas jampem-tuomow.

5,962 same kaunojin Swerjen tan mannam jače. Taiste ledjin 3,530 same wieshomin Norrbottenin, 1,524 same Westerbottenin ja 908 same Jämtlantan ja Härjedalan. Ällim taut kaikah tah jätte sameh jala padje-sameh; tåsje wal 2,932 same jättin påttjoi kum. Taiste ledjin 2,287 jätte same Norrbottenin, 391 Westerbottenin ja 254 Jämtlantan ja Härjedalan.

138,522 påttjo kaunojin Swerjen tan mannam jače.

Almatji lakkö muttem Samen-ätnama suoknain 1906. Tan jače alkoi kaunojin Karasawwona tjåggälwasan 1,223 almatja, Djäkferasan 7,867, Watjerin (Gelliwaren) 14,571, Djäkkämäkken 4,696, Urwehauren (Urvidsjauren) 5,894 ja Urjapluowen 2,584.

Kina lantan alkih wašt tårratallat kaikait amas almatjit ja sittih wuojetit siaw ierit jala håkkitit siaw. Älta kristakasah läh tåppe stuorra hiete ja wata finne.

Japanin lä talle stuorra nielke ja nieta. Neures jačew läh ådtjom ja taşa wil lä sia stuorra tårro Ryžlantaina mašsam näu harmat ätnakaw, atte si talle äh načah åstet kårnit taita, kuitih läh nielken.

Frankrikan läh talle waljim åtå presidentaw jala alemus åiwew allaſiha. Su namma lä Fallieres. Autep presidenta namma li Loubet. Frankrika lä taſkar lanta, kānne i läh mike kānatis, ainat kānne waljijih alemus åiwew allaſiha mierretum aikai. Taſkar lanta kātjotuwa republikan. Frankrikan ådtjo presidenta atnet ietjas ammatow fietjaw jake. Tat lä hui pāntas ja ſjaddelis lanta, kānne lä kātſe kīerte änap almatjah kā mia lantan.

Muttem sameh Karafawwonist läh atnom, atte ſi kalkih ådtjot lāpew jättet ietjas äloi kum Jätkämäkke ja Arjapluowe ſuoñnaita.

Pāntamus ſapme Upmekā tjielten Tärna ſuoñnan Westerbottenin lä tan mannam tjawtjan padjam ietjas älow, man finne lä mādde tuhan pāttjoh, mannat räinohimme taka, ja nāu tat lä hadjanam pirra kaikait warit ja mietſit ja lä maſtatam ietja ſami äloita, nāu atte talle i aktak ſapme tain taſoin läh mattam atnet ietjas pāttsoit mangenis, kā kalkai luksa jättet. Stuorra waive lä taſte kaikaita ſamita ja ai häimolattjaita, kā ſuoñeh pāiftanih. Neures ja pahas parko lä tat, kā pāntas almatj lä nāu ſlinsföſ ja huwſotipme.

Proftan läpa Arjapluowe härra Calleberg ja Bathatja härra Johansson ſjaddam.

Aliteklanta historia same ſielan Odhnera milte lä waſt nuppatis prentitum. Tälen pāti tat firje ärjeli same ſielan milte, talle lä tat jārkālum Luleju same ſiellai. Tan finne lä mādde tjappa kāwā ja ätna haufkes läkkāmus. Tat makſa 50 öra. Häjos ſiāula-manah ådtjoh tav wani mawſo taka. Uſtit tav firjew ja läkkit tav wiſſjalit! Tat firjefit ti ådtjopettit tietet, kālte almatjah läh wiessom tälen tanne mia fieres aiteklantan ja mai wainvi pakto tat lanta lä ſjaddam taſkarin, kā tat talle lä.

